

PAPER DETAILS

TITLE: Öğrencilerin Hasta Merkezli Bakım Yetkinlikleri ile Uzaktan Eğitime Yönelik Tutumlarının Belirlenmesi

AUTHORS: Gülistan Yurdağöl

PAGES: 1767-1774

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/3442482>

Öğrencilerin Hasta Merkezli Bakım Yetkinlikleri ile Uzaktan Eğitime Yönelik Tutumlarının Belirlenmesi

Determining Students' Patient-Centered Care Competencies and Their Attitudes Towards Distance Education

Gülİstan YURDAGÜL¹

ÖZ

Bu çalışma öğrencilerin hasta merkezli bakım yetkinlikleri ile uzaktan eğitime yönelik tutumlarını belirlemek amacıyla yapılmıştır. Kesitsel tipte ve tanımlayıcı olarak planlanan çalışmanın evrenini 2 Haziran-25 Eylül 2023 tarihleri arasında bir devlet üniversitesinin yaşlı bakım ve hemşirelik programında okuyan bütün öğrenciler, örneklemini ise araştırmaya katılmayı kabul eden öğrenciler oluşturmaktadır. Çalışma 285 öğrenci ile tamamlanmıştır. Çalışmanın verileri; öğrenci bilgi formu, hasta merkezli bakım yetkinliği ölçeği (HMBYÖ) ve uzaktan eğitime yönelik tutum ölçeği (UEYTÖ) ile toplanmıştır. Veriler bilgisayar ortamında sayı, yüzde, t testi, tek yönlü Anova testi ve korelasyon analizleri yapılarak değerlendirilmiştir. Araştırmaya katılan öğrencilerin yaş ortalamaları $21,38 \pm 2,36$ ve %78,6'sı kadın iken %68'i hemşirelik bölümünde öğrenim görmektedir. UEYTÖ toplam puanı ile cinsiyet, bölüm ve kardeş sayısı değişkenleri arasında anlamlı farklılık bulunmuştur ($p < 0,05$). Kardeş sayısı 2 olan öğrencilerin HMBYÖ toplam puanı diğerlerine göre daha düşük çıkmıştır. HMBYÖ alt boyut ve toplam puanları ile öğrencilerin cinsiyet, yaş, bölüm, bölümü isteyerek seçme, devam edilen sınıf bakımından herhangi bir anlamlı fark bulunmamıştır. HMBYÖ ve alt boyutları ile UEYTÖ arasında zayıf düzeyde pozitif yönde ilişki saptanmıştır. Sonuç olarak; uygulamalı meslek adaylarının eğitimleri mümkün olabildiğince yüz yüze yapılmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Hasta Bakımı, Hemşirelik, Öğrenci, Uzaktan Eğitim.

ABSTRACT

This study was conducted to determine students' patient-centered care competencies and their attitudes towards distance education. The population of the study, planned as a cross-sectional and descriptive study, consists of all students studying in the elderly care and nursing program of a state university between June 2 and September 25, 2023, and the sample consists of students who agreed to participate in the research. The study was completed with 285 students. Data of the study; It was collected with the student information form, Patient-centered care competency scale (HMBYÖ) and Attitude Scale towards Distance Education (UEYTÖ). The data were evaluated in a computer environment by performing numbers, percentages, t-tests, one-way ANOVA tests and correlation analyses. The average age of the students participating in the research was 21.38 ± 2.36 and 78.6% were female, while 68% were studying in the nursing department. A significant difference was found between the UEYTÖ total score and the variables of gender, department and number of siblings ($p < 0.05$). The HMBYS total score of students with 2 siblings was lower than others. No significant difference was found in terms of HMBYS sub-dimension and total scores and students' gender, age, department, choosing the department voluntarily, and the class attended. A weak positive relationship was found between HMBYS and its subscales and UEYTÖ. In conclusion; Training of applied profession candidates should be carried out face to face as much as possible.

Keywords: Patient Care, Nursing, Student, Distance Education.

Önemli Noktalar

- * HMBY ve UEYTÖ öğrencilerin cinsiyet, yaş, bölüm, bölümü isteyerek seçme gibi demografik verilerinden etkilenmektedir.
- * HMBY ve UEYTÖ arasında zayıf düzeyde ilişki vardır.
- * Uygulamalı meslek adaylarının eğitimleri yüz yüze olmalıdır.

Kilis 7 Aralık Üniversitesi'nin Etik Kurulu'ndan Tarih: 29/05/2023 ve Sayı: 2023/11 ile onay alınmıştır.

¹ Öğr. Gör. Dr., Gülİstan YURDAGÜL, Hemşirelik Esasları, Kilis 7 Aralık Üniversitesi, Sağlık Bakım Hizmetleri, yurdagulistan@gmail.com,
ORCID: 0000-0002-6941-8240

İletişim / Corresponding Author:
e-posta/e-mail:

Yazar Adı SOYADI: Gülİstan YURDAGÜL
Yazar e-mail adresi: yurdagulistan@gmail.com

Geliş Tarihi / Received: 29.09.2023
Kabul Tarihi/Accepted: 24.04.2024

GİRİŞ

Hasta merkezli bakım; hastalara karşı saygılı olmayı, hastaların fizyolojik, psikolojik, sosyal ve manevi inançlarına odaklanmayı ifade eden bir terimdir. Hasta merkezli bakım fiziksel ve zihinsel işlevler ile özerklikte iyileşmelere yardımcı olur. Bu durum hastaların hastanede kalış sürelerinin ve iyileşme sürelerinin kısalmasında, tekrarlı hastane yatışlarının ve acil kliniğe başvuruların azalmasında da etkili olmaktadır.^{1,2} Kişi merkezli hemşirelik ya da bireyselleştirilmiş hemşirelik bakımı olarak da tanımlanan hasta merkezli bakım; rutin hemşirelik bakımının sağlanması, sağlıklı ilgili alınan kararlara yardımcı olunması ve hastanın gereksinimleri göz önünde bulundurularak bireysel bakımın hastalara sunulması anlamına gelmektedir.³ Hasta merkezli bakımın ilkeleri; hastaların değerlerine, inançlarına, ifade ettikleri tercihlerine saygı, bakımın koordinasyonu ve entegrasyonu, bilgi, iletişim, eğitim, fiziksel rahatlık, duygusal destek, korku ve kaygının hafifletilmesi, aile ve arkadaşların katılımı, süreklilik ve geçiş, son olarak bakıma erişim şeklindedir.¹ Medina ve arkadaşları hasta merkezli bakımın on ayrı boyutunu bir tüp bebek merkezindeki hastalar için incelemişler ve bu on boyutun üç tanesinin (bilgi ve açıklamaların sağlanması, hasta değer ve inançlarına saygı ve duygusal destek) bakım sağlayıcılar tarafından ihmal edildiğini bildirmişlerdir.⁴

Üniversitelerde son 10 yılda kullanımı hızla yaygınlaşan uzaktan eğitim, özellikle COVID-19 salgını ile hayatımızda önemli bir konuma gelmiştir. Pandemi sonrası normal eğitime dönme çabası gösteren ülkemizde bu kez de asrın felaketi olarak anılan Kahramanmaraş depremi yaşanmış ve pandemi ile başlayan uzaktan eğitim sürecini daha da uzatmıştır. Bu durumlardan da anlaşılacağı üzere salgın hastalıklar, doğal afetler gibi insanlığı tehdit eden durumlarda ilk etkilenen “eğitim” olmaktadır. Aynı zamanda hemşirelik ve diğer bakım elemanlarına afet durumlarında ya da salgın hastalıklar sırasında ihtiyaç duyulmaktadır ve

bu meslek gruplarının da eğitim sürekliliğinin devam etme zorunluluğu vardır.

Literatürde hemşirelik eğitiminde uzaktan eğitimin geleneksel kampüs eğitimi kadar etkili olduğunu gösteren çalışmalar kadar öğretmen öğrenci etkileşim ve sosyalleşmede, öğrenme motivasyonu, takım çalışması ve tartışma ortamlarının kalitesi açısından uzaktan eğitimin uygun olmadığını belirten çalışmalar da vardır.^{5,6} Çalışmalar çevrimiçi öğrenmenin hemşirelik bilgi, beceri, öğrenme tutumları ve performansa olan güven üzerinde olumlu etkileri olduğunu bildirmektedir.^{7,8} Çevrimiçi öğrenmenin sayısız faydalarına rağmen, öğrencilerin deneyimleri teknoloji okur-yazarlığındaki eksiklikler veya elektronik sistemlerin arızalarından kaynaklanan zaman kaybı gibi engelleri de söz konusudur.⁶

Bilgi iletişim teknolojilerinin ve internetin gelişmesi insanların hayatında önemli bir yerdedir. Bilgi iletişim teknolojileri ve internet birçok alanda insanların hayatını kolaylaştırmaktadır. Bu nedenle insanlar zamanlarının belirli bir kısmını internette geçirmektedirler. İnternetin, son zamanlarda yaşamış olduğumuz salgın hastalıklar ve doğal afetler nedeni ile öğrenci ve öğretmenler tarafından zorunlu ya da tercihen kullanımı daha da artmıştır. Dolayısıyla bilgi iletişim teknolojileri ve internet eğitim hayatımızda önemli bir yer edinmiştir. Bu durum uygulamalı eğitim veren birimlerde pratik düşünme, hızlı karar verme, eleştirel yaklaşma, empati yapabilme, terapötik dokunma gibi eğitim sırasında kazanılması gereken yetkinliklerde yetersizliklere neden olabilir. Konu ile ilgili literatür incelendiğinde öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik tutumları ile hasta merkezli bakım yetkinlik tutumlarının ayrı ayrı çalışıldığı görülmüştür.^{3,9-12} Ancak öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik tutumları ile hasta merkezli bakım yetkinliklerini inceleyen çalışmalara rastlanılmamıştır. Bu çalışmanın amacı; özellikle sağlık bakım hizmeti sunacak olan, ancak eğitim hayatının belirli bir döneminde

eğitimlerini uzaktan almak durumunda kalan öğrencilerin hasta bakım yetkinlikleri ile

uzaktan eğitime yönelik tutumlarını belirlemektir.

MATERYAL VE METOT

Araştırmanın Tipi

Bu çalışma öğrencilerin hasta merkezli bakım yetkinlikleri ile uzaktan eğitime yönelik tutumlarını belirlemek amacıyla kesitsel tipte ve tanımlayıcı olarak planlanmıştır.

Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini 2 Haziran-25 Eylül 2023 tarihleri arasında bir devlet üniversitesinde öğrenim gören hemşirelik ve yaşlı bakım öğrencileri oluşturmuştur. Örneklem yöntemi gidilmeyip evrenin tamamına (500 öğrenci) ulaşılması hedeflenmiştir. Çalışma 285 öğrenci ile tamamlanmış olup, evrenin %57'sine ulaşılmıştır.

Veri Toplama Araçları

Veriler Öğrenci bilgi formu (8 madde), hasta merkezli bakım yetkinliği ölçeği (HMBYÖ) (17 madde) ve Uzaktan eğitime yönelik tutum ölçeği (UEYTÖ) (37 madde) kullanılarak toplanmıştır.

Öğrenci Bilgi Formu

Araştırmacı tarafından literatür doğrultusunda hazırlanan öğrencilerin yaş, cinsiyet, aile yapısı vb içeren 8 sorudan oluşan sosyo-demografik bilgi formu kullanılmıştır.¹³⁻¹⁵

Hasta Merkezli Bakım Yetkinliği Ölçeği

Hasta merkezli klinik uygulamaların geliştirilmesi amacıyla Hwang tarafından geliştirilmiş; Arslanoğlu ve Kırılmaz tarafından Türkçe geçerlilik ve güvenilirliği yapılmış, 17 maddeden oluşan bir ölçektir.^{16,17} Hasta bakış açlarına (perspektifine) saygı duymak (6 madde), konforu sağlamak (3 madde), bakım süreçlerine hasta katılımını teşvik etmek (5 madde) ve hasta haklarını savunmak (3 madde) şeklinde dört alt boyutu bulunmaktadır. Ölçek, öğrencilerin ölçekte yer alan ifadelerle ne derece katılım

gösterdiklerini ifade etmek amacıyla 5'li likert tipte (1- kesinlikle katılmıyorum, 2- katılmıyorum, 3- kararsızım, 4- katılıyorum, 5- kesinlikle katılıyorum) geliştirilmiştir. Ölçek alt boyutlarının cronbach alfa kat sayı değerleri geçerlilik ve güvenilirlik çalışmasında 0,837 ile 0,969 arasında değişmekle birlikte, ölçeğin genel cronbach alfa değeri 0,850 olarak verilmiştir. Bu çalışmada ise ölçek alt boyutlarının cronbach alfa değerlerinin 0,909 ile 0,934 arasında değiştiği görülmüştür. Ölçek toplamında ise Cronbach alfa değeri 0,974 olarak hesaplanmıştır. Ölçekten alınan puan arttıkça hasta merkezli bakım yetkinliği artmaktadır. Negatif puanlanan ölçek maddeleri bulunmamaktadır.

Uzaktan Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği

Ölçek Kışla tarafından 2016 yılında geliştirilmiş olup, 37 maddeden oluşmaktadır.¹⁸ 5 li likert tipte (5- kesinlikle katılıyorum, 4- katılıyorum, 3- kararsızım, 2- katılmıyorum, 1- kesinlikle katılmıyorum) geliştirilen ölçeğin, ölçek geliştirme çalışmasında cronbach alfa değeri 0,89 olarak belirtilmiştir. Bu çalışmada cronbach alpha değeri 0,955 olarak hesaplanmıştır. Ölçekten alınabilecek en fazla puan 175 iken en düşük alınabilecek puan 35 tir. Ölçekten alınan yüksek puan uzaktan eğitime yönelik tutumun yüksek olduğunu göstermektedir. Ölçekte 3-6-7-8-10-12-13-17-20-21-24-27-30-31-32-35. maddeler ters kodlanmaktadır.

Verilerin Toplanması

Veriler Google form aracılığı ile toplanmıştır. Hazırlanan formun ilk kısmında “etik kurul onayının alındığı”, “çalışmanın gönüllülük esasına dayandığı” gibi bilgiler verilmiştir. 2 Haziran -25 Eylül 2023 tarihleri arasında anketlerin oluşturulduğu bağlantı adresi öğrencilere danışmanları aracılığıyla gönderilmiş ve bağlantı 25 Eylül 2023 tarihi itibarıyla pasif hale getirilmiştir.

Araştırmanın Etik Yönü

Araştırmanın başlangıcında ölçek sahiplerinden mail yolu ile izin alınmıştır. Bununla birlikte çalışma için Kilis 7 Aralık Üniversitesi'nin etik kurulundan Tarih: 29/05/2023 ve Sayı: 2023/11 ile izin alınmıştır. Ayrıca verilerin toplandığı kurumdan kurum izni alınmıştır.

Verilerin Değerlendirilmesi

Araştırmadan elde edilen veriler spss 23.0 programı kullanılarak; normal dağılım

parametrelerine bakılmış, ortalama, standart sapma, tek yönlü ANOVA testi, bağımsız gruplarda t testi hesaplamaları yapılmıştır. HMBYÖ ve alt boyutları ile UEYTÖ arasındaki ilişki varlığı pearson korelasyon testi ile ilişki varlığının nedenini tespit etmek amacıyla da çoklu regresyon hesaplamaları yapılmış ve anlamlılık düzeyi $p<0,05$ alınmıştır.

BULGULAR VE TARTIŞMA

Araştırmaya katılan öğrencilerin yaş ortalamaları $21,38\pm2,36$; %78,6'sı kadın, olan öğrencilerin %68'i hemşirelik bölümünde öğrenim görmektedir. Öğrencilerin %77,6'sı okuduğu bölümü isteyerek seçmiş, %50'si 4 ve üzeri kardeşe sahiptir ve %40,6'sı ikinci sınıfta öğrenimine devam etmektedir (Tablo 1).

HMBYÖ, hasta konforunu sağlamak, hastaların haklarını savunmak, hastanın bakıma katılımını teşvik etmek, hasta bakış açılarına saygı duymak alt boyutu ve toplam puan ortalamaları sırasıyla $12,04\pm2,74$; $11,94\pm2,75$; $19,51\pm4,27$; $23,55\pm5,03$; $67,04\pm14,05$ olarak saptanmıştır (Tablo 1). Bakır ve Demir'in hemşirelerle yapmış oldukları çalışmada hasta merkezli bakım yetkinliği ölçeği toplam puan ortalamasını $71,20\pm5,61$ olarak bildirilmiştir.¹⁹ Hastaoğlu ve arkadaşlarının sorumlu hemşirelerle yapmış oldukları çalışmada hasta merkezli bakım yetkinliği ölçeği toplam puanı $72,35 \pm 7,03$ ve alt boyut toplam puanlarının 12 ile 25 arasında değiştiği belirtilmiştir.²⁰ Güney Kore'de üç üniversite hastanesinde çalışan hemşirelerle yapılan bir çalışmada HMBYÖ toplam puan ortalaması 119 olarak bildirilmiştir.³ Bu çalışmada uzaktan eğitim sistemi ile eğitim alan öğrenci grubuyla yapıldığı düşünüldüğünde söz konusu çalışmalara göre ölçek toplam puanının düşük olması kabul edilebilir.

Bu çalışmada öğrencilerin UEYTÖ toplam puan ortalamaları $120,63\pm26,89$ (min = 43, max = 175) şeklinde bulunmuştur. Terzi ve arkadaşlarının hemşirelik

öğrencilerinin uzaktan eğitime yönelik tutumlarını belirlemek amacıyla yapmış oldukları çalışmada UEYTÖ toplam puanı $101,62\pm24,83$ olarak bildirmişlerdir.¹⁰ Hemşirelik öğrencilerinin uzaktan eğitime yönelik tutumlarının değerlendirilmesinde en az 21 en fazla 105 puan alınabilen ölçeklerin kullanıldığı araştırmalarda ise ölçek toplam puan ortalamaları 56 ile 66 arasında değişmektedir.^{13,15} İrinoye ve arkadaşlarının yapmış olduğu çalışmada ise hemşirelik öğrencilerinin %74,4'ünün uzaktan eğitime yönelik tutumlarının olumlu olduğu bildirilmiştir.⁹ Bu çalışmada öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik tutum puanlarının yapılan diğer çalışmalara göre görece daha yüksek olmasının nedeni olarak öğrencilerin daha önce pandemi döneminde de uzaktan eğitim almaları bundan dolayı uzaktan eğitim sistemine aşina olmalarından kaynaklandığı düşünülebilir. Burada öğrencilerin ne kadar süre uzaktan eğitim aldığının sorulmaması araştırmanın sınırlılığıdır.

Öğrencilerin bazı demografik değişkenleri ile HMBYÖ toplam ve alt boyut toplam puanları ve UEYTÖ toplam puanı karşılaştırılmıştır (Tablo 1). HMBYÖ alt boyut ve toplam puanları ile öğrencilerin cinsiyet, yaş, bölüm, bölümü isteyerek seçme, devam edilen sınıf bakımından herhangi bir anlamlı fark bulunmamıştır. Kardeş sayısı bakımından ise hem HMBYÖ toplam puanı ile hem de alt boyut puanları açısından anlamlı fark bulunmuştur ($p<0,05$). Kardeş sayısı iki olan öğrencilerin diğer kardeş sayısına sahip olanlara göre hasta merkezli bakım yetkinliğinin daha düşük

olduğu bulunmuştur. Yıldırım ve arkadaşlarının yapmış oldukları çalışmada, 2 kardeşe sahip olan hemşirelik öğrencilerinin 4 kardeş ve üstü kardeş sayısına sahip olanlara göre daha fazla oranda ruhsal sorun yaşayabildikleri bildirilmiştir.²¹ Dört kardeş ve üzerine sahip olmak kardeşler arasındaki etkileşimi artırma ve yardımlaşma, iletişim, birbirlerine karşı saygı, birbirlerinin haklarına karşı saygılı olma gibi durumlar hasta merkezli bakım yetkinliği ile benzerlik gösterdiğinden sonucun şaşırtıcı olmadığı vurgulanabilir. Kim ve arkadaşlarının çalışmasında ise demografik veriler ile hasta merkezli bakım yetkinliği arasında anlamlı ilişki bildirilmemiştir.¹² Hemşirelik öğrencilerinin hasta merkezli bakım yetkinliğini değerlendiren bir diğer çalışmada ise hemşirelik öğrencilerinin hasta merkezli bakım yetkinliğini arttırmada hemşirelik öğrencilerinde hemşirelik mesleki değerlerinin geliştirilmesinin ve buna yönelik eğitimsel müdahalelerin geliştirilmesinin gerekliliği belirtilmiştir.²²

Öğrencilerin bazı demografik değişkenleri ile UEYTÖ toplam puanı karşılaştırılmıştır (Tablo 1). Yapılan bu karşılaştırmada öğrencilerin UEYTÖ toplam puanı ile cinsiyet, bölüm ve kardeş sayısı değişkenleri arasında anlamlı fark olduğu görülmüştür ($p<0,05$). Terzi ve arkadaşlarının hemşirelik öğrencilerinin uzaktan eğitime yönelik tutumlarını incelediği çalışmalarında cinsiyetler açısından anlamlı fark olmadığını

bildirmiştir.¹⁰ Uysal ve arkadaşlarının hemşirelik öğrencilerinin uzaktan eğitime yönelik tutumlarını inceledikleri çalışmalarında ise kadın cinsiyetin uzaktan eğitime yönelik tutum puanları erkek cinsiyete göre daha fazla bulunmuştur.¹⁵ Bu çalışmada kadın öğrencilerin erkek öğrencilere göre UEYTÖ toplam puanı daha yüksek bulunmuştur. Çalışma literatürle benzerlik göstermektedir. UEYTÖ ile bölüm arasında anlamlı fark çıkmıştır ($p<0,05$). Hemşirelik öğrencilerinin uzaktan eğitime yönelik tutumlarının yaşlı bakım teknikerliği öğrencilerinden daha düşük olduğu görülmüştür. Bu durumun hemşirelik öğrencilerinin yaşlı bakım teknikerliği öğrencilerine göre bakım algılarının daha gelişmiş, bakımın mantığını daha iyi kavramış, uzun eğitim döneminden dolayı bakım işinin içinde daha fazla yer almış olabileceklerinden kaynaklandığı düşünülmektedir.

UEYTÖ ile kardeş sayısının karşılaştırılmasında ise; iki kardeşe sahip olmak diğer kardeş sayılarına göre anlamlı düzeyde farklı çıkmıştır ($p<0,05$). İki kardeşe sahip olan öğrencilerin UEYTÖ toplam puan ortalamaları diğer kardeş sayılarına sahip olan öğrencilere göre daha düşük çıkmıştır. Bu durumun iki kardeşe sahip olan öğrencilerin daha fazla sosyalleşmeye ihtiyaç duymaya bağlı kampüs eğitimine yöneldiği düşünülebilir.

Tablo 1. Öğrencilerin Bazı Demografik Özelliklerine Göre Uzaktan Eğitime Yönelik Tutum, Hasta Merkezli Bakım Yetkinlikleri Puan Ortalamalarının Dağılımı (N=285)

Demografik Değişkenler			Hasta Konforunu Sağlamak	Hastaların Haklarını Savunmak	Hastanın Bakıma Katılımını Teşvik Etmek	Hasta Bakış Açılarını Saygı Duymak	HMBYÖ Toplam	UEYTÖ Toplam
	n	%	$\bar{x}\pm SS$	$\bar{x}\pm SS$	$\bar{x}\pm SS$	$\bar{x}\pm SS$	$\bar{x}\pm SS$	$\bar{x}\pm SS$
Cinsiyet*								
Kadın	224	78,3	12,20±2,68	12,10±2,66	19,73±4,19	23,84±4,93	67,88±13,80	122,77±26,8
Erkek	61	21,3	11,44±2,90	11,34±3,02	18,72±4,48	22,45±5,30	63,96±14,64	112,78±25,8
			t:1,935 P:0,54	t:1,912 P:0,57	t:1,643 P:0,10	t:1,918 P:0,56	t:1,941 P: 0,053	t:2,596 P:0,01
Yaş ($\bar{x}\pm SS$) (21,38±2,36)*								
20 yaş ve altı	111	38,8	12,28±2,46	12,10±2,46	19,97±3,90	23,70±4,67	68,07±12,59	123,66±25,55
21 yaş ve üstü	174	60,8	11,88±2,49	11,83±2,93	19,22±4,47	23,45±5,26	66,39±14,91	118,70±27,61
			T:1,212 P:0,22	T:0,891 P:0,41	T:1,445 P:0,19	T:0,406 P:0,68	T:0,981 P:0,32	T:1,523 P:0,12

Tablo 1. (Devamı)

Bölüm*								
Hemşirelik	197	68,9	11,85±2,75	11,77±2,83	19,25±4,32	23,40±5,11	66,28±14,26	118,40±26,84
Yaşlı Bakım	88	30,8	12,45±2,69	12,31±2,55	20,10±4,11	23,88±4,86	68,76±13,50	125,63±26,49
			t:1,703 P:0,09	t:0,549 P:0,12	t:1,553 P:0,122	t:0,751 P:0,45	t:1,376 P:0,17	t:2,11 P:0,03
Bölümü İsteyerek Seçme*								
Evet	222	77,6	11,89±2,88	11,87±2,88	19,45±4,52	23,37±5,35	66,60±14,94	119,92±26,03
Hayır	63	22,0	12,57±2,09	12,15±2,28	19,71±3,27	24,17±3,70	68,61±10,29	123,12±29,82
			t:1,742 P:0,83	t:0,711 P:0,47	t:0,497 P:0,62	t:1,360 P:0,17	t:1,004 P:0,31	t:0,833 P:0,40
Kardeş Sayısı**								
1	21	7,3	12,52±1,77	12,33±2,03	20,76±2,96	24,76±3,52	70,38±9,43	116,33±35,73
2	43	15,0	10,88±3,85	11,00±2,73	17,86±6,40	21,23±7,14	60,97±20,70	111,32±25,62
3	78	27,3	12,43±2,39	12,44±2,68	20,19±3,76	24,44±4,50	69,52±12,60	120,66±28,47
4	143	50,0	12,10±2,55	11,88±2,48	19,46±3,75	23,58±4,54	67,03±12,39	124,04±24,34
			F:3,420 P:0,01	F:2,757 P:0,04	F:3,496 P:0,01	F:4,421 P:0,00	F:3997 P:0,00	F:2,712 P:0,04
Devam Edilen sınıf**								
1	81	28,3	12,55±2,50	12,50±2,25	20,48±3,83	24,01±4,38	69,55±12,18	128,49±26,32
2	116	40,6	11,92±2,91	11,70±3,03	19,25±4,50	23,27±5,48	66,16±15,19	117,75±27,64
3	58	20,3	11,86±2,05	11,98±2,17	19,51±3,11	23,72±3,58	67,08±10,06	116,81±25,01
4	30	10,5	11,46±3,59	11,23±3,61	17,90±5,74	23,03±7,05	63,63±19,45	117,96±25,85
			F:1,553 P:0,20	F:2,098 P:0,10	F: 3,012 P:0,03	F:0,467 P:0,70	F:1,613 P:0,18	F:3,319 P:0,02
Toplam	285	100	12,04±2,74 min-max:3-15	11,94±2,75 min-max:3-15	19,51±4,27 min-max:5-25	23,55±5,03 min-max:6-30	67,04±14,05 min-max:17-85	120,63±26,89 min-max:35-171

*Bağımsız gruplarda t testi; **Tek yönlü Anova

UEYTÖ toplam puanları ile HMBYÖ ve alt boyutları toplam puanları arasında yapılan pearson korelasyon analiz sonucu Tablo 2. de verilmiştir.

Tablo incelendiğinde UEYTÖ ile HMBYÖ ve alt boyutları arasında zayıf ilişki olduğu görülmektedir. Hem hemşirelik hem de yaşlı bakım teknikliği uygulamalı mesleklerdir.10 Bu meslekler için teorik bilgi

ne kadar önemli ise uygulamada en az teorik bilgi kadar önemlidir. Bu nedenle araştırmaya katılan öğrenciler uzaktan eğitimle kazandırılmayacak mesleki uygulama becerilerinin farkında olmalı ki her iki ölçek puanları arasında pozitif yönde ve zayıf düzeyde ilişki olduğu bulunmuştur.

Tablo 2. HMBYÖ ve Alt Boyutları ile UEYTÖ Puan Ortalamaları Arasındaki İlişki

	Hasta Konforunu Sağlamak	Hastaların Haklarını Savunmak	Hastanın Bakıma Katılımını Teşvik Etmek	Hasta Bakış Açılarını Saygı Duymak	HMBYÖ Toplam	UEYTÖ Toplam
Hasta Konforunu Sağlamak	1					
Hastaların Haklarını Savunmak	0,866	1				
Hastanın Bakıma Katılımını Teşvik Etmek	0,885	0,860	1			
Hasta Bakış Açılarını Saygı Duymak	0,860	0,842	0,873	1		
HMBYÖ Toplam	0,942	0,928	0,958	0,957	1	
UEYTÖ Toplam	0,127	0,138	0,150	0,095	0,131	1

r=0.00 (ilişki yok), r=0.01-0.29 (zayıf ilişki), r=0.30-0.70 (orta düzey ilişki), r=0.71-0.99 (güçlü ilişki), r=1.00 (mükemmel ilişki).

SONUÇ VE ÖNERİLER

Öğrencilerin hasta merkezli bakım yetkinlikleri ile uzaktan eğitime yönelik tutumlarını belirlemek amacıyla yapılan kesitsel tipte ve tanımlayıcı bu çalışmadan elde edilen sonuçlara göre; HMBY ölçeği ve alt boyutlarının tamamı ile sahip olunan kardeş sayısı arasında anlamlı ilişki bulunmuştur. Öğrencilerin UEYTÖ toplam puanları ile cinsiyet, bölüm, kardeş sayısı ve devam edilen sınıf dereceleri arasında anlamlı farklılıklar görülmüştür.

Elde edilen bu sonuçlara göre; uygulamalı meslek adaylarının eğitimleri mümkün olduğunca yüz yüze yapılmalıdır. Mutlaka uzaktan olması gereken durumlarda ise hasta merkezli bakım yetkinliklerini arttırabilmek için, hastanın değer yargılarını, hastalık hakkındaki inançlarını, hastanın bakım tercihlerini ortaya koyan; rol-play yapılması, video çekimleri gibi farklı eğitimsel

müdahalelerin geliştirilmesi ve kullanılması önerilmektedir.

Araştırmanın Kısıtlılıkları

Araştırmadan elde edilen veriler sadece araştırmanın yapıldığı üniversite öğrencilerinin verdiği yanıtlarla sınırlıdır. Araştırmaya katılan öğrencilerin uzaktan eğitimdeki deneyim süreleri sorulmamıştır. Bu da araştırmanın bir diğer sınırlılığıdır.

Teşekkür

Çalışmaya katılan tüm öğrencilerimize teşekkür ederim.

Yazarların katkıları

G.Y; araştırma, kavramsallaştırma, veri toplama, biçimsel analiz, metodoloji, yazma – inceleme, düzenleme, denetim, proje yönetimi.

KAYNAKLAR

1. Edgman-Levitan S. Patient-centered care: Achieving higher quality by designing care through the patient's eyes. *Israel Journal of Health Policy Research*. 2021;10 (1): 1-5. DOI: <https://doi.org/10.1186/s13584-021-00459-9>
2. Wilberforce M, Challis D, Davies L, Kelly MP, Roberts C, Loynes N. Person-centredness in the care of older adults: A systematic review of questionnaire-based scales and their measurement properties. *BMC Geriatr*. 2016;16 (1): 1-12. DOI: <https://doi.org/10.1186/s12877-016-0229-y>
3. Yang Y. Effects of health literacy competencies on patient-centered care among nurses. *BMC Health Serv Res*. 2022;22 (1): 1-9. DOI: <https://doi.org/10.1186/s12913-022-08550-w>
4. Medina-Artom TR, Adashi EY. Patient-centered care in Israeli ivf units: Divergent perceptions of patients and providers. *Israel Journal of Health Policy Research*. 2020;9 (1): 39. DOI: <https://doi.org/10.1186/s13584-020-00395-0>
5. McCutcheon K, Lohan M, Traynor M, Martin D. A systematic review evaluating the impact of online or blended learning vs. face-to-face learning of clinical skills in undergraduate nurse education. *Journal of Advanced Nursing*. 2015;71 (2): 255-70. DOI: <https://doi.org/10.1111/jan.12509>
6. Siah CJR, Huang CM, Poon YSR, Koh SLS. Nursing students' perceptions of online learning and its impact on knowledge level. *Nurse Education Today*. 2022;112: 105327. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.nedt.2022.105327>
7. Kim K, Park W. Effects of smartphone-based mobile learning in nursing education: A systematic review and meta-analysis. *Asian Nursing Research*. 2019;13 (1): 20-29. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.anr.2019.01.005>
8. Voutilainen A, Saaranen T, Sormunen M. Conventional vs. e-learning in nursing education: A systematic review and meta-analysis. *Nurse Education Today*. 2017; 50: 97-103. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.nedt.2016.12.020>
9. Irinoye O, Ayamolowo S, Tijai OK.. Part-time undergraduate nursing students' perception and attitude to ICT supports for distance education in nursing in nigeria. *Malaysian Online Journal of Educational Technology*. 2016;4(2): 8-21.
10. Terzi B, Azizoğlu F, Özhan F. Factors affecting attitudes of nursing students towards distance education during the COVID-19 pandemic: A web-based cross-sectional survey. *Perspect Psychiatr Care*. 2021;57 (4): 1765-73. DOI: <https://doi.org/10.1111/ppc.12747>
11. Balci F, Yıldız T, Aslan FE. The relationship of evidence-based nursing attitudes of nurses working in surgical wards with patient-centered care competencies. *J PeriAnesthesia Nurs*. 2023;38 (5): 753-7. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.jopan.2023.01.005>
12. Kim M. The factors associated with person-centered care competence among nursing students. *Int J Environ Res Public Health*. 2022;19 (5): 2787. DOI: <https://doi.org/10.3390/ijerph19052787>
13. Çelik Eren D, Korkmaz M, Öz Yıldırım Ö, Aydın Avcı İ. COVID-19 pandemisi sürecinde hemşirelik öğrencilerinin uzaktan eğitime yönelik tutum ve memnuniyet düzeylerinin incelenmesi. *Journal of Anatolia Nursing and Health Sciences*. 2021;24 (2): 246-254. DOI: <https://doi.org/10.17049/ataunihem.862820>
14. Kahyaoglu Süt H, Küçükaya B. The views of nursing students on distance education. *Hemşirelikte Eğitim ve Araştırma Dergisi*. 2023;13 (3): 235-243. DOI: <https://doi.org/10.5222/HEAD.2016.235>
15. Uysal N, Aydın B, Ekici E. Hemşirelik öğrencilerinin COVID-19 pandemi sürecinde uzaktan eğitime yönelik tutumları. *J Higher Edu Sci*. 2022;12 (1): 228-33. DOI: <https://doi.org/10.5961/higheredusci.1027006>

16. Hwang JI. Development and testing of a patient-centred care competency scale for hospital nurses. *International Journal of Nursing Practice*. 2015; 21 (1): 43-51. DOI: <https://doi.org/10.1111/ijn.12220>
17. Arslanoğlu A, Kırılmaz H. Hasta merkezli bakım yetkinliği (HMBY) ölçeğinin Türkçe'ye uyarlanması. *SagAkaDerg*. 2019; 6 (2):158-66.
18. Kışla T. Uzaktan eğitime yönelik tutum ölçeği geliştirme çalışması. *Ege Eğitim Dergisi*. 2016; 17 (1): 258-271. DOI: <https://doi.org/10.12984/eed.01675>
19. Bakır N, Demir C. Hemşirelerin hasta merkezli bakım yetkinliği ve bütüncül hemşirelik yeterliliği. *Cumhuriyet Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*. 2020; 5(3): 109-17.
20. Hastaoğlu F, Bulut Y, Mollaoğlu M. Sorumlu hemşirelerin hasta merkezli bakım yetkinliklerinin belirlenmesi. *Sağlık Profesyonelleri Araştırma Dergisi*. 2023; 5 (2): 96-102. DOI: <https://doi.org/10.57224/jhpr.1219030>
21. Yıldırım A, Hacıhasanoğlu R, Karakurt P. Hemşirelik öğrencilerinin ruhsal durumlarının ve etkileyen faktörlerin incelenmesi. *Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*. 2008; 11 (2): 1-8.
22. Ahn J, Kim M. Influencing factors on person-centered care competence among nursing students experienced clinical training. *Medicina (Kaunas)*. 2021; 57 (12): 1295. DOI: <https://doi.org/10.3390/medicina57121295>